

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, félvre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. Egyes szám ára 10 fillér.
Árzségek, tanítók, iparosok és egyesületek, melyek egyenként, ha előfizetnek, 8 koronáért kapják a lapot.

Felölös szerkesztő: Dobay János.
Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, a szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelyt) intézendők.
Kiadóhivatal K.-Vásárhely az ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájában, hová a hirdetések s előfizetési pénzek küldendők.

Magyarország és a nagy világ.

Nem akarjuk azt mondani, hogy nem szép az, nem jó az, amit mi magyarok Páris világkiállításán kiállítunk. Nem akarjuk, de azzal nem is mondanánk igazat. A párisi magyar kiállítás megéri azt a néhány százezer forintot, amit az ország pénzéből ráköltöttek. Szép is, művészies is. A külföldi ember, ha be fog lépni a magyar pavillonba, nem fog mást találni, mint tetszetőset, újat és dicsérni valót. Meg is fognak dicsérni bennünket a mi külföldi barátaink. Azt fogják mondani (ő, mi tudjuk már előre, hogy mit fognak mondani):

- Lovagias nemzet a magyar.
- Bátor és büszke faj, daliás és harcias.
- Szereti a hazáját, imádja a szabadságát.

A székesfővárosi lapok cikkeit fog-nak írni arról, micsoda diadalt arattunk a világkiállításon csikósainkkal, juhászainkkal, huszárainkkal, méneseinkkel, pusztáinkkal és cigányainkkal. És mi ide-haza önérettől duzzadt mellünket verni fogjuk:

Megmutattuk a németnek, hogy mit tudunk.

Pedig hát, engedelmet kérek, nem mutattuk meg. Amiket megmutattunk, azok sajátos nemzeti vonásunk, magyar specziálítások, melyek immár kiveszőben

vannak. Ezeknek ellenében van hatalmunk, kulturánk, gyáripár, közmüipár, vasutak, hajók, bányák, tudományos intézetek, főiskolák, és mindenekfelett földmívelésünk és állattenyésztésünk, szóval művelt és modern nép lettünk, mely az árral uszik és megérti a kor jelszavait. Európai nemzet vagyunk nemesak a földrajz czimén, hanem törvényeinknél, életfelfogásunknál és műveltségünknel fogva is.

És hogy ez vagyunk, illetve lettünk, azt sem mutatjuk be oly eklatánsan Párisban, mint ahogyan rászolgáltunk és ahogyan szükségünk van rá.

A külföld, nagyjában, most is olyan véleménynyel van rólunk, mint 40 esztendő előtt. Magyar nemesnek nézik a cigányt és ha levelet írnak Magyarországra, így czimezik: Budapest, Autriche. A nagy világ publikuma azt tartja rólunk is, hogy fél-barbár nép vagyunk és országunk az osztrák császárság tartománya. Alkotmányunkról, szabadságunkról, kulturánkról leginkább csak a külügyminisztériumban tudnak.

A párisi világkiállításon alkalmunk nyílik a külföld neveltséges véleményét megczáfolni. Az előkészületekből ítélve: ezt a czélt, nem hiszszük, hogy a kívánt mértékben el fogjuk érni.

Van egy másik fontos czél is. Tudnillik, hogy reklámot csináljunk és piacot teremtsünk a magyar nyers-terményeknek. Reméljük, hogy ez jobban fog sikerülni.

Mi sem bizonyít jobban a magyar nép modernsége mellett, mint az a csodálatos, óriási érdeklődés, a melylyel országszerte a délafrikai véres háboru iránt viseltetünk. Nemesak a háboru szenzációja a szülő oka ennek az érdeklődésnek, hanem a hatalmason nyilvánuló rokonszeny a burok iránt, akik szabadságunkért harcolnak. Mert hiszen még nemrég, mi is harczoltunk a szabadságért.

A műveltségünkben elfásult és erkölcsi bányadt európai nemzeteknek dicső példa int, messze, Délafrika véres mezeiről. Ott is úgy tudnak meghalni a szabadságért, mint mi tudtunk ötven éve. Bárhogyan végződik is a szörnyű háboru, a brit oroszán és a bur sas között, a burok egy félszázadra megmentették a szabadság ideális szeretetét, mely már-már hűlni kezdett a nemzetek szívében.

Adja Isten, hogy ez a háboru ne terjedjen túl Délafrika határán s a szörnyű tűz ne csapjon át Európába. Mert itten olyan rombolást okozhat, aminőt még soha. Bár a nemzetközi viszonyok olyanok, hogy a tőlünk fizikailag legtávolabb álló dolgok, például ez a háboru, egy éjszaka alatt szoros érdekünkkel jöhet közvetlen összeköttetésbe, semmi ok arra nincs, hogy a jövő miatt aggodalmaskodjunk.

Szegény burok! A hatalmak tán sohse voltak még oly nagyon semlegesek, mint éppen most.

Ez a háboru a biztosítéka annak, hogy

TÁRGZA.

Privigyey a bosszuálló.

Privigyey Ferenc országgyűlési képviselő, akit a Házban tréfásan Felsőnek szoktak szólítani, (mert a Privigyey egy őst Privigyeszky-nek hívták s ez az őst állítólag rokonságban állott a lengyel királyokkal,) a Svábhegyen volt a feleségével és a leányával. A nyári mulatságnak csak éjfélután szakadt vége, s mikor Privigyeyék visszatértek a József-körutra, kelet felől már világosodott az ég alja. A képviselő megnézte az óráját, s konstatálván, hogy a kocsit ötödfél óráig használta, egy ropogós tizes bankót nyomott a fiákeres markába.

A kocsis úgy nézett a tankóra, mintha egy guatemalai vagy uruguayi pénzdarbot látott volna.

— Mi ez? kérdezte Privigyeytől szemtelenül.

— Hogy ez mi? szólott a képviselő bámulva Teringgettét, csak nem vakult meg talán utközben? Hát egy tizes bankó.

— És miért adja az ur nekem ezt a tizes bankót?

— Miért? szólott most már Privigyey idegesen. Hát azért, hogy oly kegyes volt s engem a Svábhegyről idáig hozott. . . .

A kocsis megforgatta kezében a tizes bankót, elülről, hátulról megnézte még egyszer s aztán fitymálva tekintett le a bakról a régi longyel királyok utódjára.

— Ha az urnak nincs több pénze tíz forintnál, mondta pökhendi hangon — akkor jobb lesz, ha máskor gyalog jön le a Svábhegyről. . .

Privigyey rekedt ordítást hallatott, nyakerei kidagadtak, arcát elfutotta a vér, s bizonyára pozdorjává törte a szemtelen kocsis, ha a felesége és a leánya ijedten közbe nem vetik magukat. Mig az asszonyok az öreg emberrel bajlódtak, a fiákeres szerencsésen kerekelt oldott. Privigyey azonban még akkor is reszkettett a fölindulástól a szívtartó kiejtette a kezéből, s magánkívül, dühösen kiáltotta:

Várj kutya, várj, ezért meglakolsz. . . . Velem beszélt így, velem, akinek minden pereputtya gavalér volt. . . Szerencsére tudom a gazember számát: 969. . . Ezt az éjszakát, hitvány léhűtő, még késő öregségedben is megemlegeted. . . .

Privigyey tehát korán reggel elment a kerületi kapitányhoz. A tisztviselő, aki a parlamentből jól ismerte az öreg urat, előzékenyen helylyel és szíval kínálta meg, majd megtudván, hogy miről van szó, nyájasan lecsillapította a haragosan gesztikuláló bácsikát.

— Legyen nyugodt a képviselő ur, a goromba kocsis meglakol a kihágásért. . . . Még ma beidéztem a kapitánysághoz, s ha a képviselő ur szíves lesz holnap idefáradni. . .

— Hogyne fáradnék! . . . Még azt is végig nézném amikor a csirkefogót felkötik. . . .

— No, az bajos lenne egy kisé! . . . Rendszabályaink az ilyen esetben csak pénzbírságot, vagy elzárást ismernek. . .

— Pénzbírságot, vagy elzárást! . . . Nyomorult pénzbüntetéssel sujtják azt, aki egy Privigyeyt megbántott! . . . Ugy látszik, a kapitány ur nem tudja hogy a Privigyeyek a lengyel királyoktól származnak.

— De Nagyságod is tudja, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő. . . A fiákeres akkor is csak ilyen büntetést kapna, ha közönséges füszerkereskedőt sértett volna meg. . . Egyébként a képviselő ur micsoda büntetést kívánna?

— Micsoda büntetést? . . . Teringgettét, ha már föl nem kötik az akasztófát, tartsák két hónapig kenyéren és vizen. . .

A klubban résztvevő csoportok vették körül aznap este az öreg Privigyeyt, aki még akkor is magánkívül gesztikulált.

— Nekem mondta, hogy gyalog járjak, nekem, hörögte dühösen, elrekedve. Hajdanta pallossal vág-ták volna le a fejét, mig most. . .

— Talán csak van bennük annyi becsület, hogy most is levágják, szóltak a fiatalabb képviselők tréfásan.

A belügyminiszter, aki éppen arra felé jött, élvődve megállott az öreg ur előtt.

— Jérum, mi a baj, Feri bácsi?

— Mi a baj? Az a baj, kegyelmes uram, hogy az országot tönkreteszik a fölösleges humanizmussal. Tíz vagy husz pengőt fizessen az a nyomorult, aki egy Privigyeyt megbántott? . . . Bezzeg, ha én állnék a belügyek élén. . .

— Mit tennél, Feri bács? kérdezte a miniszter jókedvűen.

az európai nemzetek nyugalmát jóidőre semmi sem fogja megzavarni.

Magyarország népe fönnakadás nélkül törhet előre a megkezdett úton a boldogulás felé. Osztályrészünk a béke, a munka.

Kereskedelemügyi politika.

Budapest, 1900. márcz. 2.

A képviselőház márcz. 2-án kezdte meg a kereskedelemügyi költségvetés tárgyalását s azóta nagy érdeklődés mellett foly a vita. Mindjárt a vita elején felszólalt Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter, ki éppen egy év óta viseli ezt a tárczát. Érdekes beszédében a miniszter elmondotta terveit, szándékait a jövőre nézve. Ez a beszéd mintegy kiegészítő része a tavalyi, első expozéjának, melyben részletes programját adta miniszteri működésének.

Azóta a miniszter már egy nevezetes törvényhozási intézkedést is keresztül vitt, a mely összefüggésben áll egész programjával. Ez az ipari kedvezményekről a múlt őszön hozott törvény. Ebben az új törvényben már egy nagy elvi kérdés lőn eldöntve. Az új törvényben ugyanis már az ipari kedvezményeket, melyeket eddig csak a gyáripárnak adtak meg, kiterjesztették a kisiparra, sőt a háziiparra is. Eddig az államhatalom csak a nagy gyári ipart támogatta. Gyárvárosok, gyári központok létesítése lebegett folyton a kormány szeméi előtt.

Ezzel a politikával ugyan most s ezután sem fogunk szakítani, de nem vesszük le figyelmünket a kisiparról sem. Sőt ezt gyámolítjuk, előmozdítjuk. A kisipar a nagy gyáripár mellett nem fog mostoha gyermeke lenni a kormánynak. Erre nézve igen biztató kijelentéseket tett a miniszter. Ebből a kisiparra nézve egy tüzetes programot látunk kibontakozni.

Az intézkedésnek egy része az ipari oktatásra, a másik pedig az iparfejlesztésre vonatkozik. Ez a két tényező mintha okozati összefüggésben állana egymással. Iparfejlesztésről csak úgy lehet szó, ha megfelelő fogyasztó közönséget teremtünk, állami subvenciókkal, mesterséges eszközökkel ipart teremteni jóformán lehetetlen. De ezáltal is az ilyen kísérlet. Azért olyan iparra, amelynek sem a hazában, sem a külföldön fogyasztó közönsége nincsen, valószínűs pénzkidobás lenne az állami subvenció. Az államhatalom csakis abban a mértékben segítsen valamely iparágat, amennyi szükséges arra,

hogy valamely új iparág gyökeret verjen. Az a józan iparpolitika, amely éles szemekkel ki tudja fűrkészni azt, hogy mely iparágaknak van alkalmas talaja minálunk. Erre pedig döntő a nyersanyag, a piac és kellő számú kézműves. A nyersanyag az egyetlen tényező, amely adva van. Ellenben a piac és a kézműves ügyessége mint egymással majdnem okozati összefüggésben levő tényező csak következtethető.

Tulajdonképen minden nálunk található nyersanyag feldolgozására kellene hazai ipartelepeket létesíteni. De ez még egy messze jövő célja lehet. Ez jelenleg azért is kivihetetlen, mivel Magyarországon tulnyomó részben földművelő ország lévén, nem akadna elegendő munkaskéz az iparosságra. Ennélfogva elégedjünk meg azzal, ha nyersanyagunk egy részének külföldön találunk gyártelepeket feldolgozás végett. Számot kell itt vetnünk a mi erőnkkel és ügyességünkkel.

Ellenben olyan iparágat, amelyre nálunk nagy fogyasztó közönség van és amelyre elég nyersanyagunk van, parlagon hevertetni igen nagy véték. Első lengyen iparpolitikánkban a hazai szükséglet kielégítése. Ezt a célt tűzte ki a kereskedelmi kormány, midőn úgy a gyáripár, mint a kisipar felhasználásával a hazai iparszükségletet törekszik kielégíteni és nem tűz ki maga elé olyan ábrándos célokat, hogy akár a Balkán-félszigetekre, akár más államokban ipari kivitelre törekedjünk. Hisz ezt a politikát egyenesen a józan ész diktálja. A külföldi piac mindig bizonytalan, mert a végvámokkal torlaszt emelhetnek ipari czikkeink elé. Mig ellenben a mi piacunkkal mi rendelkezhetünk. Mi dirigálhatjuk azt. Azt a fegyvert, a mit külföldön mi ellenünk fordítanak, azt mi fordíthatjuk a külföld ellen.

Első célunk legyen tehát, hogy a hazai fogyasztó közönséget a magyar ipar számára megtartsuk. Ebben a tekintetben pedig a legfőbb, hogy piacot teremtsünk. A magyar közönséget a hazai piacra szoktassuk. Ez kezdetben talán nehezen megy és talán hazafiságra is van szükségünk, de később már nincs jogunk senki hazafiságára apellálnunk abból a célból, hogy a selejtes hazai gyártmányokat a nyakára sózzuk, pláne drága pénzen. Ime itt van a hazai iparpolitika alap gondolata.

Gyártunk olyan ipari czikkeket, amelyre Magyarországon legtöbb embernek szüksége van. Gyártunk olyan ipari czikkeket, amelyre legbőségesebb nyers anyagunk van. Iparkodjunk minél tetszetősebb és az itteni izlésnek és az itteni igényeknek legjobban megfelelő ipari czikkeket gyártani. Ekkor a piac biztosítva van, mert olcsóbban adhatunk, mint a külföld, legalább is annyi olcsóbban adhatunk, a mennyibe a szállítás kerül. De egy kis védvámval is lehet segíteni a dolgon, ámde sohasem helyes-

lünk olyan vámpolitikát, amely azokra az ipari czikkekre szab ki magasabb vámot, a melyre itt a hazában a legtöbb embernek szüksége van. Pláne, ha itt nálunk ilyen iparczikket vagy egyáltalán nem gyártanak, vagy nem tudnak gyártani.

A piac titkának kifürkészése legyen a mi ipari politikánk legelső feladata. De már elvileg is meg tudjuk határozni, hogy mely ipari czikkek számíthatnak kelendősekre. És ennek a kelendőségnek a feltételeit kell megvalósítanunk. Mindenesetre a legtekélyesebb gyártmány számíthat leginkább arra, hogy meg is vegye valaki. Ezt a tökéletesítést az ipari szakoktatással lehet előmozdítani. A mi fajunk értelmes, okos, ügyes. Ezt a lelki tulajdonságot a céltudatos oktatással még inkább fejleszteni lehet. Ezért helyez oly nagy súlyt a miniszter az ipari szakoktatás fejlesztésére. Jó izlésre és kézi ügyességre, valamint messzebb látó körre kell tanítani az iparos ifjúságot. Ekként értelme és izlése, valamint érzéke az életigények és szükségletek iránt kifejlesztve lévén, minden egyes iparos el tudja ismerni a piac titkát és iparkodik a közönséget meghódítani. Ennélfogva a helyes ipari politikanak a legelső elve csakis az lehet, hogy minél értelmesebb iparosokat neveljünk. Ez azután meg is tud élni minden protekció nélkül, míg ellenben az ipari intelligencia hiányát nem pótolhatja semmi.

Igen nagy józanodást jelent a mi kereskedelmi és ipari politikánkban az is, hogy most már a gyáripárt nem helyezik ellentétbe a kisipar érdekeivel. Hisz a gyáripárnak ugyanaz a célja, a mi a kisipárnak. Legelső sorban a hazai közönség szükségleteit elégítse ki. S aztán iparkodjék tért foglalni más piacokon. A gyáripár és kisipár között ezen szempontból nézve valóban nincs nagyobb különbség, mint hogy egyik többet, a másik kevesebbet termel. Ezt a többtermelést pedig el lehet érni, sőt fokozni a kisiparban is. Ez célra szolgálnak az ipari hitelszövetkezetek, a hol egy város, vagy vidék iparosai szövetkezhetnek nagyobb vállalkozásokra. Tarthatnak közös műhelyt, közös raktárt, vagyis a kisiparosok is csinálhatnak gyárat.

Eddig a gyári termelésnek nagy előnye volt az, hogy gépekkel, tehát nagyobb hajtóerővel dolgozhattak. Ámde a technika mai vívmánya mellett a kisiparos az ő két-három személyre berendezett műhelyébe is beviheti a nagyobb hajtóerőt. Erre valók a villamos telepek a melyeket éppen a kisipar érdekében a kormány egyes központokon felállítani szándékozik, vagy ez irányban a privát vállalkozást szívesen elő is mozdítja.

Ezzel orvosolva lesz a régóta panaszolt, de va-

— uszonötöt veretnék rá nyilvánosan a Keresési uton és aztán fegyházba, vagy börtönbe küldeném.

A belügyminiszter nyájasan megveregette a haragos öreg ur vállát.

— Csak menj el, Féri bácsi, a kapitány elé, majd ott megkapod az elégtételt. Ha a kocsis csakugyan vétett, — amiben nem kételkedem, — akkor keményen és igazságosan megbüntetik...

— Pedig nem igen lesz jó, ha odamegyek, dörmögte Privigyey szikrázó szemmel.

— Miért nem?

— Mert ott, a kapitány előtt, szétmorzsolom.

A kapitány végig hallgatta a feleket, majd hangosan kimondta az ítéletet.

— Csuka Mihályt, a 969. számú fiáker bérkocsisát, illetlen és tiszteletlen magaviselet miatt, husz forint pénzbírságra vagy esetleg négy napi elzárásra ítélem...

És a vádlott felé fordulva, így folytatta:

— Lefizeti-e Csuka Mihály a husz forintot, vagy leüli-e a négy napos büntetést?

Csuka Mihály megvakarta a feje bubját és hosszabb köhécselés után így szólott:

— Téns kapitány ur, alázatosan jelentem, hogy husz forintot már nem láttam egy esztendeje, mert egy egész hosszú hónap alatt se keresek összesen husz forintot... Ha pedig a téns kapitány ur négy napra lecsukat, a gazdám irgalmatlanul elesap...

— Paperlapap, ne karatyloljon itt annyit! szólott a kapitány szigorúan. — Arra feleljen kend:

vajjon fizet-e, avagy természetben akarja a négy napos lecsukást?

— Téns kapitány uram, alásan jelentem, hogy odahaza négy nevetlen kölykem van s ha lecsuknak, mind a négy kölyök éhen marad...

A kapitány most megnyomta íróasztalán a villamos esengettyűt.

Gogolák, mondta a besiető rendőrnek, ezt az embert lecsukják négy napra...

— Tyűh, fakadt ki a kocsis verejtékezve, a kölykeknek bizony fölkapok az álluk...

Gogolák karonkapta a kölykek apját, de Privigyey, a lengyel királyok unokája, most bátortalanul így szólott a kapitányhoz:

— Ha a kapitány ur megengedné, volna némi beszélni valom a vádlottal...

— Tessék képviselő ur...

Privigyey bevonult a sarokba, s titokzatosan közelebb hajolt a bérkocsishoz.

— Lám, — mondta, — lám buta állat, ugy-e mirevaló volt gorombáskodni egy képviselővel... Most már itt van, elmehet... azaz, hogy ördögbe mehet... úgy lecsukják, mint a pintyet... Az ártatlan kölykek meg szépen kopla hatnak odahaza... Hát kellett ez magának... vén szamárnak? ... Most már aztán beszélhet az egész dolgot...

Csuka Mihály kinosan fajt hajtott.

— Be voltam csipve, nagyságos ur, ugy be voltam csipve, mint a csap... Annyi bort ittam

estétől hajnalig, hogy hajnalra már azt se tudtam hogy hol áll a fejem...

— Minek iszik, ha nem birja! fakadt ki Privigyey dühösen. Nekem is megárt a bor, de nem is izsom soha életemben két pohárnál többet... Most aztán jó lesz ugy-e, ha lelakatolják? ... Teringettét, ostoba fráterje, teringettét... Egyéb-ként várjon csak, hadd nézem...

Privigyey kihuzta a bugyellárását, szégyenkezve elővett két tizes bankót és a pénzt titokban odadugta az illetlen kocsis markába.

— Itt a husz forint, mondta halkan, nehogy a kapitány vagy Gogolák meghallja. Fizessé le gyorsan a büntetést és siessen haza izében a kölykekhez... Remélem, hogy most okult valamies-két vén csacsi és máskor illedelmesebb lesz a kun-csaftokhoz.

Privigyey ezzel kezét fogott a kapitánynyal és gyorsan kisietett a hivatalból. A kocsis pedig, zsebre dugván a husz forintot, alázatosan összeüttötte a bokáját, így szólván:

— Jelentem alásan a téns kapitány urnak, hogy inkább leülöm a négy napot...

— Nos? kérdezte Privigyeyné, mikor az ura délből hazajött a kapitányságtól.

Privigyey ledobta a kalapját és diadalmasan dörmögte:

— Ezt ugyan megtanítottam móresre! Fogadok, hogy nem lesz többé kedve hepeziáskodni az utasokkal...

Szomházi István.

lójában kevesek által felismert baj, az iparpolitikai hiba, mely immár kisiparosaink végromlására, elvesztére vezetett volna.

Országgyűlés.

A képviselőház zárt ülése.

Budapest, márcz. 8.

A képviselőház zárt ülésében Rakovszky István felvetette a választási alap kérdését. Br. Fejérváry miniszter kijelenti, hogy Bánffy Dezső báró 1898-ban tényleg akart választásokat rendezni, de rendelkezésre nem állott elég pénz.

Erre felállott Ugron Gábor és kijelentette, hogy a „Vaterland” számára a tudósítást ő küldötte. Ugron kijelentése óriási szenzációt keltett. Az esetet izgatottan tárgyalják. A zárt ülés eltarthat estig.

A képviselőház zárt ülésének folytatása.

Budapest, márcz. 9.

A képviselőház tegnapi ülésén a szenzációk egymást váltották.

Polónyi Géza és Sággy beszédei után Rakovszky István a Bánffy ügyben zárt ülést kért, melyen Rakovszky azt kérdezte Széll Kálmántól, hogy átvette-e a választási kasszát és a rendelkezési alapot.

Széll Kálmán kijelenti, hogy a rendelkezési alapból csak a két első hónap jutaléka hiányzott. Ezen alapot havonként kiutalják; a választási kasszával se aktiv, se passzív érintkezésben nem volt.

Báró Fejérváry ezután kijelentette, hogy Bánffy a külföldről pénzt sohasem kapott. (Zajos helyeslés jobbról.)

Ugron kijelenti, hogy a Vaterland cikkének egy részét ő írta. (Viharos Ah! kiáltások jobbról.)

Ugron Gábor kijelenti, hogy azt, a mit írt, fentartja. Azért elvárja Szélltől, mint gentlemantól, hogy átadja-e Bánffy a pártkasszát.

Széll Kálmán miniszterelnök utal az előbbi kijelentésére, mire Ugron kijelenti, hogy kész Bánffy bárótól bocsánatot kérni, vagy elégtételt adni, de határozott választ követel.

Fejérváry honvédelmi miniszter határozottan kijelenti, hogy Bánffy báró az 1898-iki választásokra egyetlen krajczárt sem gyűjtött. Ha tudott pénzt szerezni, talán új választást rendel el.

Kussuth jelentésként megjegyzései után Gajáry kijelenti, hogy Bánffytól megkérdezték, hogy 1898-ban választásra volt-e pénze?

Br. Bánffy becsületszavára kijelentette, hogy nem volt. Soha külföldről nem kapott, egyéb célra pénzt nem tett félre. Miután a rágalmazásról meggyőződött, keresték a rágalmazót. Ugron csak négy nap múltán jelentkezik.

Ugron közbeszól: tölem nem kérdezték (Viharos derűtség).

Gajári kérdi Ugrontól, hogy fentartja-e Bánffy ellenében a rágalomnak kijelentett állításait? (Viharos helyeslés.)

Ugron mentegetődzve, felháborodás közben válaszolja, hogy zárt ülésről hallván, itt akart nyilatkozni. Gajári kijelentése homályos volt. Széll Kálmántól kér határozott választ.

Polónyi után Rohonczy Gedeon a következő szenzációkat nyilatkozatot tette: Ugronnak Ön egyik legjobb barátja, de mivel ugys rossz hírük van a külföldön, nem helyes, hogy Ugron pártvezér létére belement ilyen zabuzletbe, de még hibásabb, ha így akar védekezni a „Vaterland” hasábjain. (Viharos zúgó helyeslés jobbról.) Másnak bevádolásával hibáit menteni nem lehet. (Viharos éljenzés.)

Gajáry kijelenti, hogy eme szavak után nincs több mondani valója Ugronhoz.

Rakovszky kérésére Széll Kálmán miniszterelnök megismételte előbbi kijelentéseit.

Fejérváry végül kijelenti, hogy a Bánffy elleni súlyos vádaskodás nem fér össze Magyarország méltóságával. A ki ilyet tesz, azt nem tartják korrekt embernek. (Viharos éljenzés.)

Ezzel a zárt ülés véget ért.

A képviselőházban történtek az egész fővárosban óriási szenzációt keltettek. Ugront elveszett embernek tartják. Mindenki elítéli Ugront eljárása miatt és mint hirlik, Ugron Fejérváryt és Gajáryt kihívja.

Világkrónika.

Országgyűlés. A képviselőház e hó 2-ika óta tárgyalja a kereskedelmi költségvetést. Nagyszabású beszédek hangzottak el, melyek részint a meglévő hiányokat bírálták, részint jó tanácsokat adtak jövőre, de a képviselők érdeklődését nem a beszédek, hanem a házon kívül történt dolgok kötik le. Az Ugron Gábor zabszállítása s az ebből folyó összetűzések, hírlapi polemiák s lovagias ügyek képezik most az általános érdeklődés tárgyát. Ugront azzal vádolják, hogy a hadsereg részére zabszállítást vállalt el s azt ügynökök által eszközölte s azoktól proviziót huzott, jöllehet az ilyenmő szállítás a magyar gazdaközönség érdekében kizárólag a termelők részére volt fentartva. Vádolják Ugront, hogy a folyó árnál magasabb árban vállalta el a szállítást és saját terméséből egy szemet sem szállított, hanem ügynöke Baruch által szállította s métermázsánként 50 fillér proviziót kapott érte. Vádolják Ugront azzal is, hogy egy székely pokróczgyár felállítására állami segélyt és előleget vett fel s a gyárt 4 év után sem állította fel. Hogy ezen vádak mennyiben felelnek meg a valóságnak, az később fog kiderülni, midőn a mentelmi bizottság megvizsgálja a dolgot, de azért erősen tartja magát azon meggyőződés, hogy a ki a politikában vezérszerepet játszik s a parlamentben nem egyszer erkölcsbirónak lép fel s oly vehemenciával ostoroz minden visszaélést, az ne szállítson zabot a közös hadügyminiszternek. Ha valakinek sok zabja terem, el tudja azt úgy is adni, hogy az által ne jöjjön politikai állásával összeütközésbe. Természetesen ezen ügyet sokan sokféleképen bírálták el, ebből aztán hírlapi polemiák, nyilatkozatok és lovagiasügyek keletkeztek s most a világ azon szokatlan látvány tanuja, hogy Ugron Gábor a nagy függetlenségi pártvezér felett a legnevesebb függetlenségi képviselők, Ugronisták és Kossuth pártiak hajba kapnak, a szabadelvű párt pedig, melyet a vérmes székely annyiszor s oly mélyen megbántott, egy lépést sem tesz, hogy adáz ellenségét az erkölcsi bukásba belesegítse.

A déliafrikai háború a Cronje kapitulációja után eljutott abba a helyzetbe, hol kezdetben kellett volna t. i. a burok kiűritették az angol területeket és most saját országuk határán állanak, hogy azt megvédelmezzék, Roberts lord az angol hadvezér azonban igen lassan halad előre, mert a mult tapasztalatai már megtanították az angolokat, hogy a burok a védelmi harcokban csaknem legyőzhetlenek. Most ott áll a két hadsereg egymással szemben s minden pillanatban várhaló a döntő ütközet. A bur barátok aggasztónak tartják, hogy a burok hadállása most nem oly kedvező, mint az eddigi harcoknál volt, nincsenek meg az ő hegyeik, melyeken bevehetetlen hadállásokat tudtak eddig teremteni, hanem a burok hősiessége pótolni fogja talán ezen hiányokat. Valószínű, hogy a burok még egyelőre győzni fognak, de mi lesz azután? Az angol haderő csak amugy ömlik Afrikába a felkelők pedig egyre fogynak s a megölt bur harezost ma holnap nem lesz a ki pótolja, e legendaszerű hősi és önvédelmi harc tehát előbb-utóbb az angolok győzelmével fog végződni, ha csak az európai nagyhatalmak önző lelkeiben fel nem támad a jobb érzés s gátat nem vet a világtörténelem egyik legigazságtalanabb háborújának, mely egy tiszta erkölcsi, vallásos és hős népet akar végleg eltiporni.

Ausztriában a fejletlen állapot egyre tart. Korben miniszterelnöknek sehogy sem sikerül a nemzetiségi ellentéteket kiegyenlíteni s folyik a parlamentben az a csodálatos dolog, minő soha és sehol törvényhozó testületében nem fordult elő, hogy t. i. a többség obstruál a kisebbség ellen. Hogy ennek mi lesz a vége még a legeslegjobban értesült politikai körök sem tudják. Lehet, hogy felosztják a képviselő házat s lehet, hogy megy tovább ad infinitum a békéltetési kísérlet, de még az is megeshetik, hogy valami csodálatos képen létre jön a pártok közötti béke s a parlament a hirhadt 14. §. után megkötött kiegyezést elveti, s akkor mi akarva, nem akarva szépen megkapjuk az önálló vámterületet. Ausztriában minden megtörténhetik.

Az özvegy trónörökösné házassága gr. Lonyay Elemérrel úgy látszik már egészen befejezett dolog. Az esküvő e hó 19. megy végbe Miramarban. A kastélyban a termeket és a kápolnát az esküvőre már rendbehozták. Az özvegy trónörökösné új házasságánál a pénzügyi kérdést aként oldották meg, hogy az özvegy trónörökösnének 125,000 frt évi apanaget biztosítottak. Stefánia eddig 250,000 frt évjáradékot kapott, de ebből egész udvartartásának költségeit is fedeznie kellett. A czimkérdés mikénti megoldása még nem közöltetett. Azt hiszik, hogy e kérdés egyelőre függőben marad s csak később szabályozzák. Az özvegy trónörökösné leánya, Erzsébet főhercegnő, nem lesz jelen az esküvőn (mely egy későbbi távirat szerint már e hó 17-én, szombaton megtörténik), hanem pár nappal az esküvő előtt Miramareból visszatér Bécsbe.

— **Németországban** úgy látszik nem nagyon lelkesülnek a tudós nőkért. A birodalmi gyűlésen ugyanis, mint berlinből táviratozzák, ma azokat a kérvényeket tárgyalták, melyeket a nőknek az egyetemre való beiratkozhatása és az államvizsgára való bocsátása tárgyában adtak be. Több felszólalás után, a melynek egyike-másika kikelt az ellen, hogy „a nők minden fő-foglalkozásba sablonszerűen betolakodnak,” a kérvényeken egyszerűen napirendre tértek.

A Székelyföld közgazdasági élete szerves fejlődésének előfeltételei.

Nap-nap mellett látjuk, harmincz esztendő óta hirdetjük, hogy mezőgazdaságunk, iparunk itt a Székelyföldön is nélkülözi szerves fejlődéséhez a megkívántató előfeltételeket. E téren még ma is alapvető, tervszerű alkotásokkal alig találkozunk.

Pedig miben lehet egy jó hazafinak, egy helyesen gondolkozó honleánynak nagyobb öröme, mint abban a tudatban, hogy az a faj, az az ország, melynek itt mindnyájan édes gyermekei vagyunk, bár ha ma még az átalakulás nehézségeivel küzd is, de gyakorlati tudásunk, értelmi erőnk, szóval kulturális életünk kialakulásában, hazafias törekvéseinkben iparunk, kereskedelmünk, mezőgazdaságunk fejlesztésében, s így népünk boldogulásában is a helyes uton halad s csak rövid idő kérdése, hogy a célnál legyünk.

Ha nem úgy van, önmagunkba szállani még ma sem késő. Panaszok helyett tettek, összetartó munkánk hirdesse, hogy megértjük a modern élet feltételei parancsszavait. Egymással szövetkezve, közös cél által vezéreltetve, apró emberekül is sokat tehetünk.

Azonban a szerves fejlődés alapfeltételei lerakásához az irányító lökést felülről várjuk, onnan reméltük, s hála a gondviselésnek, nem hiába.

Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszterünk, iparügyi helyzetünk tényleges felderítésével, tanulmányozásával egy a jövőben áldást hozó iparpolitika előfeltételeit szedi össze. Fenkölt szellemű neje pedig megadta a jelszót a hazai ipar pártfogására. Lelkesítő felhívása igazi hatást gyakorolt a magyar közönségre. Az országos iparegyesület, az E. M. K. E., iparkamaráink egymás után lépnek harezvonalba, hogy a magyar közönséget és annak szunyadt önértékét a legalsó rétegekig felköltse s a honi ipar pártolásában a legtisztább hazafias kötelesség teljesítésének megnyerjék.

A székelyföld metropoliszában Maros-Vásárhelyen az ipar keresk. kamra kezdeményezésére megalakult hazai iparunk pártolására a „Székely szövetség”. Mely a kamara Csik, Háromszék, Marostorda és Udvarhely megye területén lesz hivatva áldást hozó munkásságát kifejleszteni s odabátni, hogy a Székelyföld minden városában, minden nagyobb községében iparpártolási bizottságot szerezzenek. Remélhető, hogy Maros-Vásárhely példáját a többi székely városok minél hamarabb fogják követni. S.-Szentgyörgy, hol Potsa József főispán, a székelyek atyja, ki ruházkodásában, lakásának berendezésében stb. a honi iparpártolást gyakorlatban már rég megvalósította. Kézdi-Vásárhely, Udvarhely, Csikszerecs stb. mind rá vannak utalva, hogy iparunk organizmusában az eddiginél üdőbb éltetőbb vért löktessenek. Ez pedig a honi ipar pártolás vevő

közönség, az egyes iparágak gyártási forrása megismerése nélkül nem lehet. De, hogy már lehessen, hogy ne toljuk tovább idegen nemzetek közgazdasági érdeke szekerét a székely szövetség „Magyar forrás” című lapja havonta 1000 példányban Maros-Vásárhelyről ingyen szétküldve gondoskodik.

Intéző köreink ezáltal egy régi bajt orvosolnak meg. Közelebb hozzák a magyar termelőt: az iparost a gyárhoz, kereskedőhöz, a vevőközönséghez és viszont.

Érdeklődünk a hazafias mozgalom iránt! Ránk fér, hogy világosan lássuk és cselekedjünk, saját egyéni jólétünk. Közgazdasági érdekeink öntudatos és tervszerű munkálása céljából helyén való volna, ha böles kereskedelmi miniszterünk oda hatna, hogy itt a Székelyföldön, hol közgazdasági életünk talaja nem egy helyt inog már most az ipar és keresk. kamara, ipar pártolási szövözetek, megyei intéző köreink meghallgatásával iparfejlesztésünket feltüntető program készítenek.

Nevezetesen meg kellene jelölni a székely megyék nagyobb városaiban, egyes községeiben ott, hol verseny képesség előfeltételei nyers anyagokban, a nép rátermettségében már a múltból megvan, azokat az iparágakat, melyek gyárszerűleg vagy kézműiparilag eddigénél nagyobb mértékben üzhetők lesznek. Egy ilyen részletes programnak létesítését a kamara is kezdeményezhetné, ill. sürgethetné. Annál is inkább, mert ennek hiányában közgazdasági fejlődésünk felé öntudatosan nem törekedhetünk. Ha ez meg lesz, ha Kézdi-Vásárhely tudni fogja, hogy asztalos-, bőr- ipara; Sepsi-Szt-György stb., hogy textiliparának fejlesztését az állam is tervszerűen támogatja, akkor ebből világosan következik az, hogy az illető városok megjelölt iparnem nagyban üzhetésére már most szövözeteket alakítanak. A sajtó, a közvélemény ki alakításával, az előfeltételek a talaj előkészítésével észszerűen foglalkozhatnék. Az illető vidék, arra alkalmas fiait, leányait már most ezen irányban ipari pályára képezné, hogy annak idején visszakerülve, saját szülőtte földünkön jussanak kenyérhez, s így nem leszünk kénytelenek egykor gyárainkat sem idegen művezetőkkel, munkásokkal látni el.

Ugyan így kellene eljárni a mezőgazdaság egyik vagy másik ágának nagybani kultiválására való előkészítéssel is.

Közgazdasági életünknek, minden ízében, meg kellene kezdeni az alapozás tervszerű munkáját. A vármegyék közgazdasági bizottságának célarányos szervezése, kiegészítése, hogy ipari, mezőgazdasági életünk minden ízében benne megtalálja a fejlődésre képes rugókat: az előkészületek feladata. Színes térképben kellene kimutatni a négy székely megye terepviszonyait, s azt, hol, mely ipar és mezőgazdasági ágak lesznek az állam, a társadalom támogatásával legközelebből kifejlészve, hogy így a tanuló világ már az iskolában lássa, ismerje meg saját szülőtte földén a jövő közgázdasága alakulását, hogy ahoz ismeretében szokásában, kiképezésében indulni törekedjék.

Egy ilyen állam által szentesített program tervzet életre hívna gazdáink, iparosaink alvó öntudatát. Cselekedeteinek megadná a ezeltudatosság legbiztosabb vezérfonalát. Így lehetne a folytonos kapkodásnak utját vágni; így lehetne a székely földet tervszerűen ezeltudatos közgázdasági politika alapos kitérésével, esele vésével megtartani, megerősíteni a hazának, a magyar nem testerős, egészséges szervének.

Kiss Jenő.

Ujdonságok.

— Időjárásunk ismét egy kellemetlen ujdonsággal kedveskedett nekünk és pedig március elejére hozott olyan hideget, milyen az elmúlt télen nem volt. Március közepe felé megtörtént, hogy a lehullott hó esikorgott talpunk alatt s a hőmérő 15 C. fok hideget mutatott. Bizony ez már ritkaságnak elég ritkaság, mert márciusban máskor is voltak hidegek, de a hőmérő higánya nem igen esett 5 fok alá és ez is csak rövid ideig tartott, most már azonban egy hete tart ez a példátlan hideg, s dacára, hogy néhány nap óta melegen süt a márciusi nap nem képes a légkört felmelegíteni. A tél tehát jól kiadta a mérgét s most már igazán várhatjuk a virág fakasztó tavaszt.

— A sorozás. K.-Vásárhelyt a múlt pénteken befejeződött és a sorozó bizottság átment Kovásznára. A kézdivásárhelyi ujonczozás eredménye a következő: I-ső korosztályból összeíratott 66, II-ikből 24, III-ikből 13; összesen 103. Besoroztatott az I-ső korosztályból 16, a II-ikből 2, a III-ikből 2; összesen 20. Viszahelyeztetett az I-ső korosztályból 30, a II-ikből 6; összesen 36. Igazolva távol maradt az I-ső korosztályból 8, a II-ikből 5, a III-ikből 6; összesen 19. Igazolatlan távol maradt az I-ső korosztályból 2, a II-ikből 5, a III-ikből 3; összesen 10. Töröltetett az I-ső korosztályból 2, a II-ikből 7, a III-ikből 1; összesen 10. Tévesen vétetett fel és meghalt az I-ső korosztályból 2, a II-ikből 6, a III-ikből 2; összesen 10.

— Nyilvános köszönet. Tek. Bajkó Barabás fakeskedő ur, a polgári leányiskola felszerelhető-sének elősegítésére 20 koronát adományozott, mely összegért és jóindulatért az iskola nevében köszönetet mondok. Balázs Márton igazgató.

— A brassói iskolák ügye. A K. É. jelenti: Károly román királyszentesítette a törvényt, a mely a magyar és a román kormány között a brassói iskolák ügyében létrejött megállapodásokat foglalja magában s a mely a román kormányt kötelezi, hogy az évi járadékot tőkésítse, a közoktatásügyi minisztert pedig fölhatalmazza, hogy 113.000 K. kölcsönt vegyen föl, hogy a brassói iskolák három osztendei járulékát, melyet az előbbi román kormány nem folyósított, kifizethesse.

— A közönség figyelmébe. Most a tavasz közeledtével, midőn a gazdák és virágkedvelők mag-szükségleteiket be akarják szerezni, nem mulaszt-hatjuk el figyelmüket a Mauthner Ödön magkereskedésére felhívni. Ez a világ ezég csak legjobb minőségű és mindig feltétlenül csiraképes magokat hoz forgalomba és sok évi tapasztalataink szerint az egyetlen magkereskedés, melyben mindig teljesen meg lehet bízni. Azért ezen ezéget jó lélekkel ajánl-hatjuk a közönség szíves figyelmébe.

É R T E S I T Ő.

(3—3 21.)

A Kézdivásárhelyi Kisegítő Takarékpénztár
Részvénytársaság.

XV-ik évi közgyűlése

1900. évi március hó 25-én délután 2 órakor az intézet helyiségében lesz megtartva, melyre minden részvényes tag tisztelettel meghívatik.

T á r g y s o r o z a t.

1. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére két tag választása (55. §.)
 2. Igazgatósági jelentés.
 3. Felügyelő bizottsági jelentés.
 4. A mérlegszámla megállapítása és a nyereség feletti intézkedés (57. §.)
 5. Az igazgatóság és felügyelő bizottságnak a felmentvény megadása (57. §.)
 6. Úgy igazgatósági tag választása (55. §.), esetleg ezen választás folytán a felügyelő bizottságban megüresedhet hely választás útján való betöltése (55. §.)
 7. Indítványok az alapszabály 48. §. értelmében.
- Megjegyzés az alapszabály 52. és 53. §§-ai értelmében.** Minden részvényes tag kéri, ki szavazati jogát személyesen vagy meghatalmazott által (ki csak részvényes lehet) gyakorolni kívánja, a közgyűlést megelőzőleg legalább 24 órával részvényeit szelvényeivel együtt az intézet helyiségében az e végre kirendelt közegnél elismervény mellett letenni.

Figyelmeztetés.

Minden részvényes kéri, az alapszabály 52., 53. §. értelmében és annak a megjegyzésben tett kivonata szerint eljárni, mert a gyűlés napján egyáltalában letéti részvények nem fogadtatnak el.

AZ „ADRIAI” BIZTOSÍTÓ-TÁRSULAT

alapított 1838-ik évben.

Vagyonbiztonsági tőkéje 104 millió korona.

A magyarországi igazgatóság intézője:

Br. **PODMANICZKY FRIGYES.**

E társulat, mely 62 éves fennállása óta 450 millió koronát fizetett ki károk fejében, biztosít a legjutányosabb feltételek mellett:

tűz- és robbanási-, valamint jégokozta károk ellen,

továbbá az emberek életére, halál és előresi, valamint ki-házasítási esetekre.

Erdélyrészi vezérképviselőség Kolozsvárrt:

SZEKULA ÁKOS,

vezérfelügyelő

(16. 4—6.)

Főügynökség Kézdi-Vásárhelytt:

KOVÁCS KÁROLY,

felügyelő.

H I R D E T É S E K

olcsó áron felvétetnek.

Ny. Ifj. Jancsó M.-nél K.-Vásárhelytt.